

Case 3: Tupilak

En tupilak er et magisk væsen som en åndemaner – angakkoq – kunne fremstille og vække til live. Man brugte tupilak mod sine fjender.

Åndemaneren brugte knogler fra dyr eller mennesker – det kunne være et barnekranie – som der blev viklet mos, tang eller skind rundt om. Det var vigtigt at åndemaneren kun brugte sin tommelfinger og lillefinger til at skabe en tupilak. Til sidst blev figuren vakt til live med trylleformularer. Herefter blev den gravet ned eller puttet ned i vandet, og så kunne man kalde på den når der var brug for den mod en fjende. Hver tupilak kunne kun bruges én gang.

Tupilak i kaskelottand med hel kaskelottand bagved. Foto: Ole G. Jensen

En tupilaks kraft lå i hemmeligholdelsen. Hvis en skaber af en tupilak indrømmede at have lavet den, ville den miste sin kraft. Tupilakker var noget man var meget bange for i det før-kristne Grønland.

Man vidste ikke hvordan en tupilak så ud, før åndemaneren Mitsuarnianga i 1905 for første gang tupilakker ud i træ til en dansk forsker for at vise hvordan den så ud.

I dag tror man ikke på tupilakker i Grønland mere, men figurer af tupilakker er en souvenir som rigtig mange turister køber med sig hjem efter et besøg i Grønland. De udskæres i tand, knogle, gevir, sten eller træ. I har måske lagt mærke til de tupilakker der tit står på bordet foran Dronningen når hun holder nytårstale?

Nutidens tupilakker er ikke ligesom de oprindelige sammensat af dele fra forskellige dyr. De er snarere en form for fantasivæsener inspireret af de grønlandske sagn og fortællinger. Jo mere groteske de ser ud, jo nemmere er de at sælge. I grønlandske hjem finder man også ofte tupilakfigurer, og moderne grønlandske kunstnere henter også tit inspiration i tupilakkerne.

I 2017 udgav den 18-årige grønlandske rapper Josef Tarrak Petrussen sangen Tupilak. I sangen kalder Tarrak både grønlændere og danskere for tupilakker. Tarrak forsøger i sangen at sætte en stopper for fordommene om grønlændere. Han kommenterer også på forholdene mellem sprogene dansk og grønlandsk i Grønland og på de grønlændere som drikker for meget.

Se rapperen Josef Tarrak Petrussen fremføre sit nummer Tupilak.

Den officielle musikvideo til Tupilak. Tekst og instruktion af Tarrak, musik af Uyaraka, film af Malik Petersen, Frank Platou og Tarrak

Find mere info:

[Tupilak – den usynlige dræber](#) (baggrundsartikel fra Dagens Grønland)

[Tupilak – frygtet og elsket](#) (baggrundsartikel fra Dagens Grønland)

[Tupilak – tungen som sprog](#), artikel af Nuuk Kunstmuseum

[Grønlandsk musiker blev kaldt eskimoperker: NU svarer han igen med rapsang](#), DR.dk

[Sangtekst: Tupilak](#)

Spørgsmål der skal indgå i jeres præsentation:

Hvordan har tupilakkens funktion i Grønland ændret sig fra før kristendommen til i dag?

Hvorfor tror I det lige er tupilakken der er blevet så populær en souvenir fra Grønland, og ikke en af de andre mytefigurer?

Kender I nogle mytiske figurer fra Danmark eller andre lande som kan sammenlignes med tupilak?

Hvad tror I rapperen Tarrak vil sige med sin sang Tupilak?

Hvordan kommer den gamle inuit-religion til udtryk i brugen af tupilakker i Grønland i dag?